

Antracitne stavke ne sme biti, pravi gov. Pinchot.

DELAVCI GRADE OHLJON ZA DELAVCE

Cleveland, O. — (Fed. Press.) — Tukajnja družba Van Dorn Iron Works je sklenila pogodbo s okrajno upravo v Los Angelesu, Cal., za izdelanje 700 telenih celic za novo okrajno ježo v omenjenem kalifornijskem mestu. Los Angeles, ki je znan kot največje akebako mesto v Združenih državah, je za časa zadnje stavke v San Pedru — ko je bilo čez 400 stavarjev aretiranih — spomnil, da ima premajhno ježo. Nova ječa bo največja v Združenih državah. Dvojna slava!

Pennsylvanski governor Pinchot je imel v ponedeljek prvi sestanek s premogarji in premogovnimi lastniki.

SPORE ANTRACITNE INDUSTRIJE NI ZASEBNA, NEGOT JAVNA ZADEVA, MENI PINCHOT.

Harrisburg, Pa., 27. avg. — Governor Gifford Pinchot, ki zastopa predsednika Coolidgeja in splošno občinstvo, je podvzel danes prvi korak za prekinitev zastanka v pogajanjih med antracitnimi lastniki in premogarji in za preprečitev stavke, ki se je vdelež 158,000 delavcev dne 1. septembra, če ne pride do poravnave.

Obe stranki sta to jutro poslušale governorja, ko jima je povedal, da ne sme biti stavke v antracitni industriji.

Potem je konferiral tri ure s unikajimi zastopniki ter določil konferenco s lastniki za jutri zjutraj.

Osebe, ki so v ožkem stiku s pennsylvanskim governorjem, so povedale, da se bo Pinchot potegoval predvsem za nadaljevanje obratovanja v antracitnih rovih in mesdno povijanje.

Medtemu povijanju pa ne bo sledilo, kakor je bilo do sedaj v navedi, povijanje premogovnih cen. V sredo bo governor Pinchot zahteval od premogovnih lastnikov, naj dovolijo mesdno povijanje premogarjem, ne da bi bila zvišana cena trdemu premogu.

Od zanesljive strani se je zoznalo, da si bo governor prizadeval na tajnih konferencah doseči poravnave med obojema strankama.

Vasak bo moral nekaj popustiti. Če se mu bodo izjavila ta prizadevanja, bo povedal premogovnim lastnikom, da morejo ti zvišati mesdo, ne da bi poskodila cena premogu, in ne da bi bil njih dobiček skróten pod primerno stopnjo.

V svrhu, da se governor preprica, za koliko se da premogarjem zvišati mesdo, si je sestavil lastno preiskovalno komisijo, ki obstoji iz ekonomov, večjih statistikov, socialnih delavcev in drugih kompetentnih oseb. Vsi ti ljudje bodo preučili podatke zvezne premogovne komisije ter predložili svoja dognanja governorju.

Governor Pinchot je v svojem govoru dejal, da ne sme biti pretežke stavke v antracitni industriji. Nato se je lotil dela, s katerim hoče pripraviti premogarje in lastnike h končnemu pobotanju.

Po skupni konferenci s premogarji in lastniki je imel sejo s unikajimi zastopniki, in sicer s Filipom Murrayjem, C. J. Goldenom, Rinaldom Cappellinjem in (Dalje na 2. strani.)

Prisilno posojilo za Nemce.

Kdor ima več ko deset zlatih mark, mora dati delež vladi.

Berlin, 28. avg. — Načrt notranjega posojila Stresemannove vlade, ki je bil večeraj objavljen v detajlih, določa, da mora vsaka država dati vladi najmanj dve zlati marki v tuji valuti ali vrednostnih papirjih. Tvrdke in posamezniki morajo dati ekvivalent ene zlate marke na vsakih 10,000 mark, za katere so obdavčeni. Posamezniki, ki imajo največ deset zlatih mark, niso prisiljeni dati ničesar, če ne dajo prostovoljno. Za oddano zlato valuto lahko vsakdo dobi papirnatne marke po tekočem kursu, zadolžnice novega posojila ali pa se mu vplačata vsota odšteje od bodočih davkov.

Vsako mora pod prisogo izjaviti, koliko poseduje zlate valute v tujem denarju in vrednostnih papirjih. Kdor zataji del premoženja, plača dve zlati marki na vsakih 10,000 mark globe in pride v zapor za šest mesecev. V izredno težkih slučajih in sleparij je kaznen določena na pet do deset let ječe in visoko globo.

NAJETA TOLOVAJA STRELJALA NA DEL VODITELJA FOSTERJA.

William K. Foster je govoril pred 3,000 ljudmi na javnem shodu, ko sta se tolovaža prikradla v dvorano ter jela streljati na govornika.

SILNA PANIKA SE JE POLASTILA KHRANEGA OBČINSTVA, KO JE BIL ODDAN PRVI STREL.

Chicago, Ill. — Vse je hitelo k vratom na javnem shodu v auditoriju na zahlandskem bolevardu v ponedeljek zvečer, ko sta se prikradla najeta tolovaža v dvorano ter oddala tri strela na William K. Fosterja, ko je ravno govoril zbranimu poslušalstvu v imenu strokovne unije lige. Po oddanih strelh sta jo tolovaža odkurila, še preden se je dalo dognati, kdo da sta.

Na shodu je bilo, kakor menijo, domala 3,000 oseb v dvorani. Več kakor pol zbranih poslušalcev je bilo senak, ki so članice mednarodne krojaške unije.

Ženake so vpile ter se gnale pri izhodu, in le nagla prisotnost preudarnosti maj vrtarji je preprečila vsako večjo nesrečo, ko je vse sililo venkaj.

Shod je bil sklican na sedmih članov tozadevne unije, ker so jih pred dvema tednoma izključili mednarodni uradniki in organizacije, ker so agitirali na spojitve vseh unijskih podružnic v eno veliko krajevno organizacijo.

Foster je bil povabljen na shod, da govori pred delavstvom. Gotova skupina je poslaa razgraje na ta shod, da bi ga razbili. Ali razgraje niso mogli in dvorane, niti se niso dali upeti, dokler ni stopil Foster na govorniški oder.

Predložena je bila resolucija, v kateri je bil pozvan mednarodni izvrševalni odbor, naj sproti sprejme izključene člane v organizacijo. Nadalje sta bila poravnana mednarodni predsednik Sigmond in podpredsednik Meyer Perlstein, naj prideta pred odbor ter dokažeta svojo zadovo, ko je stopil Foster na govorniški odbor (Dalje na 2. strani.)

Francija bo pomagala Špancem?

Prvo neosensurirano poročilo daje pravo sliko vojaških pultov na Špancem.

UPORNIKI POSTRELJENI NA LADJI IN POMTANI V MORJE.

Pariz, 28. avg. — Francoski vojni minister Maginot ima se to dni sestanek s španskim kraljem Alfonzom v San Sebastianu. Iz tega se je porodila špekulativna vest, da mogoče bo Francija pomagala Španiji zadušiti revoluto Murov v španskem Maroku. Kakor se hvali vojno ministrstvo, je vojna v francoskem Maroku brez malega že končana in domačini, ki so se uprli, so iznova temeljito potjarmeni. Francoske čete bi torej lahko pomagale Špancem, ki imajo še dve leti veliko smolo, z rebelnimi Muri.

Francosko-španska zveza bi pa pomenila še več kot poltaženje maročanskih mohamedancev; pomenila bi, da je Francija odtrgala Španijo vplivu Anglije in z njeno pomočjo bi se morda omajala angleška kontrola Sredozemskega morja od zapadne strani, kjer je oredotočena v angleškem Gibraltarju na španskih tleh.

Vse to so špekulacije, ampak s ozirom na sedanjí napet položaj med Anglijo in Francijo radi Nemčije in plena odškodnine so vse take zakulisne igre in intrige, vso ko mogoče.

Pariz, 28. avg. — Planeno poročilo iz Madrida o vojaških pultih v Španiji — poročilo je srečno ušlo španski cenzuri — pokazuje, da je revoluto v španski armadi (Dalje na 2. strani.)

AMERIŠKA VLADA SE NI FORMALNO PRIZNALA MEHIKE.

Mehičke vesti trde, da je vlada Združenih držav v ponedeljek formalno priznala Obregonovo vlado.

URADNIKI AMERIŠKEGA DEŠAVNEGA DEPARTAMENTA PRAVIJO, DA SO TE VESTI FREGODNJE.

Mexico City, Mehika. — Vlada Združenih držav je priznala vlado mehikiške republike v ponedeljek. Nota je dospela semkaj v ponedeljek popoldne. Uradniki prisaajo, da je nota dospela, ali pravijo pa, da je pogodba še tajna, dokler ne objavi washingtonska vlada tozadevne note.

Washington, D. C. — Res je, da je bilo dano priznanje Obregonovi vladi v Mehiki v ponedeljek, da je državni departament poslal mehikiški vladi po našem poslanstvu v mehikiški prestolnici obvestilo, ki zagotavlja predsedniku Obregonu in njegovim svetovalcem, da pride kmalu do formalnega priznanja na podlagi pogajanj, ki so se vršile med amerikiškimi in mehikiškimi komisarjema.

Nota, odposlana v ponedeljek, je ona tistih uvodnih listov, s katerimi bo priznana mehikiška vlada in dosežena tehnična vzpostavitev prijateljskih diplomatskih odnosov med obojema narodoma.

Predsednik Coolidge je povedal obiskovalcem sadnji potek, da ne more določiti dneva mehikiške priznanja, ker je treba poprej še izmenjati nekaj gotovih uvodnih listov med Washingtonom in mehikiško prestolnico. Nota, ki jo je mehikiška vlada prejela v ponedeljek popoldne, je prva tistih uvodnih izmenjav.

V Združenih državah je še par drugih plananih izmenjav. Ali vse to bo do te tehnične pomena, ne da bi se natančneje pešale v vprašanju priznanja, kakaj, priznanja je še sklenjena stvar pri naši administraciji na priporočilo državnega tajnika Hughesa.

Vest iz mehikiške prestolnice, šek, da je vlada Združenih držav še tudi formalno priznala mehikiško vlado, je po mnenju visokih uradnikov v državnem departamentu še prezgodnja. Steer ne taje ti urad (Dalje na 2. strani.)

Francoski šole zdaj kopajo premog.

Začeli so obratovati nemške premogovnike, toda začetek je klavrn.

NEMŠKI KAPITALISTI PONUJAJO MIR.

Duesseldorf, 28. avg. — Francozi so zdaj prvič pričeli obratovati nemške premogovnike v Poruhrju, odkar so zasedli pokrajino v zadnjem januarju. Zasedli so pet šahtov in zaposlili 200 francoskih inženirjev, nadelavece vin rudarjev po zaščito vojaštva. Francozi so obvestili 5000 nemških rudarjev, da jim bodo plačevali v frankih ravno toliko kakor francoskim rudarjem, če ostanejo na delu; ako pa nočejo delati, se morajo izseliti in narediti prostor drugim, ki se bodo pokorili. Večina nemških rudarjev je odrekla delo. — Francozi se večeraj zopet zaplenili 58 milijard mark v Wormsu in Niersteinu.

Pariz, 28. avg. — Predstavniki največje skupine nemških industrialcev in denarnih kraljev so se pojavili v Parizu in iščejo stike s francoskimi industrialci, bankirji in vladi. Nameni teh tajnih sestankov je, pripraviti pot za oficijelna pogajanja med Nemčijo in Francijo.

Kakor poročajo, je to sadnji poskus Stresemann, da se hitro doseže sporazum s francoskimi kapitalisti in vlado, predno se Nemčija popolnoma ne pogreza v gospodarski kaos. V Parizu kroji govornica, da je sin milijardarja Stinnesa prišel v Pariz s važnimi ponudbami. Poluradni "Tempe" taji, da ima vlada kakšne zveze s temi tajnimi sestanki.

Beneš posreduje med Italijo in Jugoslavijo?

Čehoslovakiški ministrski predsednik je posetil Rim po "važnih opravkih".

Rim, 28. avg. — Dr. Edvard Beneš, ministrski predsednik in minister zunanjih zadev Čehoslovakiije, je prišel sredi v Rim po važnih opravkih. Danes je imel tajno konferenco s Mussolinijem.

Kakor se poroča, je Beneš razpravljaj s diktatorjem Italije o stališču male entente glede Poruhrja in reparacijskega vprašanja, toda glavni varok njegovega oblika je vsakakor napetost med Italijo in Jugoslavijo radi reškega spora. Mussolini je dal sadnji potek Jugoslaviji osem dni časa, da sprejme njegove pogoje glede Reke. Ultimatum — Mussolini taji, da je ultimatum — poteče 31. avgusta.

Kolikor je do zdaj znano, belgradska vlada se ni odgovorila. O kakem nadaljnjem gibanju fallstov v Trstu in Istri ni več poročil. Znano pa je, da je italijanska cenzura brzojav in časopisov soto ostru in nihče ne ve, kaj se godi pod plaščem tišine.

Magnus Johnson na ilineolekem zborovanju.

Govoril bo na konvenciji farmer-dejavke stranke.

Chicago, Ill. — (Fed. Press.) — Magnus Johnson, farmarsko-delavski senator iz Minnesote, bo govoril na peti državni konvenciji ilinoiske Farmer-Labor party v Decaturju, Ill., ki se bo vršila 8. in 9. septembra, dva dni pred konvencijo konvencije ilinoiske delavke federacije v istem mestu.

Giffard Ernest, tajnik farmarsko-delavke stranke za državo ilinoiske, je dejal, da bo letošnja konvencija boljše obliakana kot katéra prejénja od leta 1920. Dejstvo, da se gotova frakcije republikanske in demokratske stranke v ilinoisku razglašajo za "farmarsko-delavke", ne pomeni, da so te frakcije v zvezi s Farmer-Labor partijjo ali da bo stranka v bodoči volilni kampanji zavzela nadstrankarsko stališče. Na konvenciji bodo sprejeti načrti volilne kampanje v prihodnjem letu in določeno bo datum in kraj nominacijske konvencije.

Drugi govorniki na programu konvencije so W. E. Rodriguez, bivši socialistični alderman v Chicagu, Carl D. Thompson, tajnik Lige za javno lastništvo in drugi.

VISOKA STANARINA OSTANE.

V Združenih državah primanjkuje 700,000 hiš.

Washington, D. C. — Departament za delo poroča na podlagi zbranih statističnih podatkov, da sedanja visoka stanarina ostane še nekaj časa — morda par let. Za vzrok so navedene visoke (1) mezde stavbinskih delavcev, drag stavbni material in pa dejstvo, da v deželi primanjkuje najmanj 700,000 stanovanjskih hiš, posebno v velikih mestih.

Lepa tolažba za delavce, ki plačujejo oduroško stanarino!

TRGOVSKI POMOČNIKI POISKUJAJO SPRAVITI VSE TOVARIŠE V UNIJO.

Chicago, Ill. — Trgovski pomočniki in pa groseristi se pehajo za člani, prvi za svojo unijo, drugi za svojo trgovsko zvezo, kakor za stavko, kakaj, dne 1. septembra se najbrj prične tozadevna stavka, v kateri se bo pokazalo, katera stranka je močnejša. Unijski uradniki trde, da ima njihna unija 80 odstotkov od vseh 16,000 trgovskih pomočnikov v svoji sredi, dočim ima trgovska zveza le okoli 300 groseristov od 7,000 v svoji zvezi. Ta ne mara pogajanj s unijo in se bo še ta teden sešla na posvet, kako se boriti proti stavki in stavarjem.

STRESEMANN SE BOJI, DA JE KADNJI.

Berlin, 28. avg. — Gustav Stresemann je danes rekel v razgovoru s angleškim poročevalcem:

"Ako se program moje vlade izjalovi, tedaj sem jaz sadnji burkoasni ministrski predsednik Nemčije. Če se to zgodi, je Evropa prej kot Nemčija, ki podleže boljševizmu."

Nemčija je vulkan.

Delavci čutijo, da prihaja dan obračuna in se pripravljajo.

Berlin. — (Federated Press, Poročila Louis P. Loehner.) — Nemčija je kadeš se vulkan. Vsek čas lahko nagrm in izlije se lava revolucije. Nemško ljudstvo je že izgubilo vsako zaupanje v vlado. Medtem pa komunisti rapidno napredujejo. Volitve odbornikov v unijama kovinarjev in tekstiler, dvema največjima delavskima organizacijama v Nemčiji, ki so se vršile v začetku avgusta, so izpadle s velike zmago za komuniste; položaj izgleda, kakor da se delavci s svo silo sprot obračajo na levo. Komunistična stranka zahteva ustanovitve delavske vlade. Združenim socialistom sprot preti razcepjenost. Bivši neodvisni socialisti se skrajno neodovoljni s voditelji in v stranki dirjajo veliki notranji boji.

Na ulicah, v prodajalnicah in na trgih se odigravajo dnevne nepopelni prizori. Pred enim mesecem je bil dolar še vreden 300,000 mark, danes je pa treba tri milijona mark. Ljudje kupujejo vse, kar morejo dobiti za bomo gotovino, kar je še imajo. Na obratih go-spodinj, ki tekaajo s kolaricami na rokah od trgovine do trgovine, a trga na trg, je zapisan obup; fru obup je na celih družinskih očetov, kadar se vračajo z dnevnega dela.

Povsod vlada največja konfuzija. Državna banka se vede kakor pravi norec. Danes izda pravila za "stabiliziranje" marka in prepove špekulacije, jutri pa preklicuje pravila in odpre vrata na stečaj špekulantom; danes objavi naredbo za omejeno kupovanje in prodajanje tujega denarja po uradnih cenah, jutri pa dovoli vsem in vsakomur, da si sami delajo cene.

Nihče nima več nobenega pojma o številkah; nihče ne ve, koliko je vreden njegov denar v žepu in kaj more kupiti zanj; nihče ne zna, kaj je vrednost. Vse skupaj je le ugibanje.

Edini bankirji in industrialci vedo, kaj delajo — in oni grabijo seno, dokler jim nje solnce kaosa in konfuzije. Delavci se zavedajo, zato se pripravljajo na strašni obračun.

Radič pride v Ameriko.

Jugoslovanski "De Valera" bo agitiral med amerikiškimi Hrvatji in nabiral denar.

Belgrad, 27. avg. — Štefan Radič, vodja hrvaške kmečke republikanske stranke, ki se zdaj nahaja v Londonu, odpoštuje v kratkem v Ameriko, kjer namerava voditi propagande med 400,000 amerikiškimi Hrvatji za svobodno Hrvatsko.

Kakor javljajo iz Londona, se Radič tamkaj predstavlja kot jugoslovanski "De Valera". Radič agitira za avtonomno hrvaško republiko; njegov cilj je, da se Jugoslavija razdeli v majhne avtonomne republike. Radič je osvojil Wilsonovo gleslo: samoodločba malih narodov.

VREME.

Chicago in okolica: V šetrtak jasno. Lahki zapadni vetrovi. Temperatura v sadnjih 24. urah: najvišja 68, najnižja 64. Solnce izide ob 6:11, zaide ob 7:31.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Pennsylvanski governor Pinchot je pozval operatorje in rudarje, da se morajo sporazumeti. Tolovajski napad na Fosterja; dva strela oddana nanj, ko je govoril na odru, k sreči pa ni bil zadet.

Ameriška vlada se ni formalno priznala Mehike.

Magnus Johnson pride na konvencijo ilinoiskih farmer-laborator.

Še štiri države so za neomejeno izkoriščanje žene v industriji.

Inosestvo.

Čehoslovakiški ministrski predsednik Beneš menda posreduje med Italijo in Jugoslavijo.

Radič pride v Ameriko.

Kevri vojaški upori v Španiji.

Francija bo morda pomagala Špancem zadušiti revoluto v Maroku.

Francozi so prvič pričeli kopati premog v Poruhrju.

Nemčija je vulkan, ki prične vsak čas bruhati.

West Virginija najbolj nazadnjačka.

Še tri druge države so, ki ne regulirajo delavstva za ženske.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — West Virginija, kjer buroni premoga izvršujejo absolutno gospodstvo nad rudarskimi naselbinami kakor fevdi v srednjem veku, je ena izmed štirih držav v Uniji, ki se še niso toliko potrudile, da bi z zakonom omejile delovni čas žene v industrijah. Tri druge države so Florida, Alabama in Iowa. Tako poroča zvezni departiment za delo.

Vse druge države so s zakonodajstvom omejile žensko delo na toliko in toliko ur dnevno in nekatere dele je sploh prepovedano ženam. V Indiani ne smejo biti ženske zaposlene ponoči v tovarnah.

Deset držav — Arizona, California, Colorado, Kolumbijski distrikt, Kansas, Montana, Nevada, New Mexico, Utah in Washington — je omejilo delavnik za žene na osem ur; 15 držav dovoljuje devet ur in 18 držav ima 10-urnik za žene. V petnajstih državah in na Portoriku je prepovedano vsako nočno delo za žene. Dvanajst držav ima zakone minjmalne mezde, toda ti zakoni bodo zdaj razveljavljeni valed razsodbe vrhovnega zveznega sodišča, ki je razglasilo enak zakon v Kolumbijskem distriktu za protustaven.

Kukukni v Novi Zelandiji.

Melbourne, Avstralija. — "Arkus" poroča, da se je ustanovila podružnica Ku Kluxa Klana v Aucklandu, Nova Zelandija, s namenom, da očisti otok azijskih delavcev.

Nov predsednik japonske vlade.

Tokijo, 28. avg. — Viskont Jasuja Ueida je imenovan za ministrskega predsednika. Ueida je nasledil Kata, ki je pred par dnevi umrl.

Iz delavskega sveta.

(Federated Press.)

Zidarji v St. Louisu zahtevajo \$14 dnevno.

St. Louis, Mo. — Organizirani zidarji, ki zdajajo s opoko, zahtevajo 25 centov mesečno povhka na uro, kar pomeni \$14 na oem ur dela. Zdarji imajo \$1.50 na uro. Stavbinski pogodbeniki zavišujejo pogajanja.

Odpri delavnica v Chicagu se pogreša.

Chicago, Ill. — Tri velike stavbinske trdnice so obrnile hrbet kombinaciji odpri delavnice in prisile izključeno unijsko delavnico. Odbor Landisove plačilne listvice je vlad tega dobil velike udarce, katerega ne preboli izlopa. Unije stavbinskih delavcev pričakujejo, da še druge trdnice stavbinskih pogodbenikov primajo unijsko delavnico.

Stavka šoferjev v New Yorku.

New York, N. Y. — 1500 šoferjev, upošlenih pri Mopli Checker Cab kompaniji, je zastavkalo. Šoferji zahtevajo 40 odstotkov prejele vozne; zdaj prejajo 33 odstotkov, kar prinaša nekaterim povprečno komaj \$15 do \$17 tedensko.

Stavka kotlarjev v Frisco.

San Francisco, Cal. — Stavka kotlarjev v tem mestu se traja. Može, ki so bili v stavki leta 1919. stavkavci, so zdaj stavkarji.

Muzikanti izvajali povilek.

New York, N. Y. — Godbeniki v newyorških gledaliških orkestrih so izvajali višje plače. Nova pogodba, ki stopi v veljavo na Delavski praznik določa \$95 tedenske mezde. Stara mezda je \$87.

Cestnolesniški nameštenci v New Jerseyu smagujejo.

Newark, N. J. — Zastopniki 6500 cestnolesniških nameštencev, ki stavkajo že sedmi teden v 150 mestih države New Jersey, namanjajo, da bodo sprejeli ponudbo družbe za poravnave štrajka. Družba je pri volji povziti mezo za 20 odstotkov in dati še nekatere druge ugodnosti.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Štrajk v Trbovljah in ostalih rudniških revirjih v Sloveniji še traja. Razlika med zahtevami delavstva in ponudbami družbe je še zelo velika, tako da izgleda, da štrajk še ne bo kmalu končan, ako delavcev ne bo prisilila k popustljivosti — beda. Vlada se seveda ne gane, da bi posredovala, ampak pravi delavcem po svojih agentih: Pristopite k radikalni stranki, potem vam bomo pa pomagali. Lepa radikalija je to, jako lepa!

Železniški štrajk. Železničarji Južne železnice so 24 ur štrajkali v znak protesta, ker ne dobe zvišanih plač. Vlada, seveda radikalna vlada, ni imela nujnejšega posla kakor da je železničarje takoj militarizirala, kakor da bi se dali prami želodci potolačiti s bajoneti!

Zvišanje vseh cen na železnici. — Prihodnji mesec bodo vse cene za osebe in za blago na naših železnicah znatno zvišane. Pravijo, da za 100 odstotkov. Vred česar bo blago zopet znatno "cenejše", kakor je že pri nas navada. Mi svetujemo vladi, naj železniški promet sploh ukine po receptu: Može se i brez železnice! Zakaj imajo pa ljudje noge? Nege vsaj ne štrajkajo, razun, kadar človeka prime revmatizem.

"Naprej" ne izhaja več. Kakor poročajo ljubljanski listi, je dnevnik "Naprej" v Celju, glasilo Bernotove frakcije slovenskih socialistov, prenehal izhajati. List so ubili notranji prepri, ki se vlečejo že tri leta brez kraja in konca.

POLICIJA PRILJELA 215 ŽENSK IN MOŠKIH V NEDELJO ZGODAJ JUTRAJ.

Chicago, Ill. — V misli šupave politike se je policija vrgla v svo svoje vnu na vlačugarstvo, igranje in mundažanje. V enem samem jako obsežnem naskoku v nedeljo zgodaj jutraj je vjela 162 moških, in 51 žensk.

Vse ženske, ki jih je naložila policija, so ali prostitutke, ali pa lastnice zloglasnih hiš. Osemindeset moških je pravica zalotila pri takih hišah, dočim je bilo enindeset moških zasledenih pri igranju, a trinajet pa se jih je pečelo s razpečevanjem propovedanih opojnih pijač.

Pravica.

Z odrom na dopis "Znamstvo kulture" v našem listu št. 109 a dne 20. julija t. l. smo prejeli naknadno poročilo:

Par dni se temi, ko se je Vicei, ki so ga italijanski orošniki medili na tak nečloveški način, pritožili na višjem orošniškem poveljstvu v Trstu, je to poslalo la Pule v St. Peter v Šumi nekoga orošniškega majorja. Ta je zadelo preiskal in ugotovil, da je krivda na strani orošnikov. Sam Vicei je našemu dopisniku zagotovil, da je ta šastnik v preiskavi postopal tako nepristransko, tako vestno in tako točno, da zasluša, da se ta njegov čin belci v vsem našem očesopisu kot pohvala. Ko je omenjeni major ugotovil krivdo karabinerjev, je vprašal Viceia, kako zadovoljenje zahteva za potrpežljive muke in krivice. V odgovoru Vicei se je poklanjal zopet enkrat plemenitost slovenske duše. Odgovoril je: "Ne želimo, da bi bil kdo karovan, ampak šelim samo to, da se ne bi v našim ljudstvom postopalo več tako, kakor so ti orošniki s menoj!" Major ni mogel pojmiti take plemenitosti, zdalo se mu je nemogoče, da čuje tako besede in ust preproste ga kmota. Stori mu je ponoviti trikrat to izjavo priše vseh navadnih orošnikov, kakor je Vicei prijamno segel v roko ter se je jako lahkavo izrazil o našem narodu.

Z veseljem belčimo ta plemeniti čin Viceia, s obznom belčimo tudi v pohvalo korakne postopanje karabinerskega majorja in Pule, pristavljamo še, da so bili vsi orošniki in St. Petra u Šumi kasneje premešeni.

Ispravnost v angleški Vladi.

London, 28. avg. — Neville Chamberlain je bil večerj imenovan za finančnega ministra, Wm. Joynson-Hicks pa za ministra zdravstva.

ANTHACITNE STAVKE NE ENH RITI, PRAVI GOV. FINCHOT.

(Nadaljevanje s prve strani.)

Tomalem Kennedyjem ter pregledal zahteva, ki jih je stavila unija za zvišanje delavskih mezd, odtegovalni sistem itd.

Jutri jutraj se snide s lastniki, kakor so sopes sestane s unijskimi predstavniki.

Governor je imel svoj uvodni govor pred industrijskimi voditelji na poljavni seji v svojem uradu. Samuel D. Warriner, A. B. Jessup, W. J. Richards in W. W. Ingalls, ki so vsi člani splošnega odseka za anthracitne lastnike, so sedeli za mizo zaeno s unijskimi načelniki, ko je govoril governor.

Obe stranki sta sprejelo njegovo besedo brez vsakršnega ugovora. Le toliko so dejali oboji, da sprejemajo njegovo povabilo ter ostanejo v mestu, da se vdeleže ločenih rasprav s njim.

Spor anthracitne industrije ne more biti zasebna zadeva, je rekel governor. Pač pa je to javna reš. Zato želi, da bi bila rešena pravično za obe strani.

"Javni interesi zahtevajo, da bodi ta prepri rešen, ne da bi bilo obratovanje po anthracitnih jamah prekinjeno," je nadaljeval. "To se da in se mora doseči. Poravnava pa pomeni, da ne more nobena stran dobiti vsega, kar bi rada dobila.

"Toda poravnave tega spora je neobhodno potrebno za javno varnost in blagostanje. Obšinstvo potrebuje premog in ga mora imeti, in zadržno sem uverjen, da ga bo imelo.

"To se da in se mora storiti," je rekel. "Še je čas. Izrabimo ta čas ter glejmo s vsajšnjim sodelovanjem, da preidemo skupna nevarnost, ne da bi se zgodila krivica prisadetima strankama.

"Kot predstavnik pennsylvanske države sem vas sklical na skupno posvetovalje, da najdemo pot, po kateri se da preprečiti pretečo stavko. Nisem vas naprosil za to skupno posvetovalje v tem mestu, dokler nisem vedel, kakšno je mnenje sveznih oblasti v tem oziru. Sedaj postopam kot governor pennsylvanske države v interesu pennsylvanskega ljudstva in prebivalcev v drugih državah, ki rabijo trdi premog.

"Ta spor med premogarji in lastniki anthracitnih premogokopov ni priven prepri.

"Splošno obšinstvo je stranka tega spora, in njegove pravice kakor tudi one obeh ostalih strank morajo biti predočene in pripoznane. Pomankanje trdega premoga ne pomeni samo velike izgube v dobičku anthracitnih lastnikov, ne samo izgube premogarskih mezd, nego pomeni tudi iz-

gube pravnice med milijoni ameriških družin, izgube udobnosti, delavna sila in šipa.

"Poravnave pomeni to, da se mora nobena stranka dobiti vsega, ne kar se sedaj postopuje. Ali poravnava tega prepria je neobhodno potrebna za javno varnost in blagostanje. Obšinstvo potrebuje in mora imeti premog, in zadržno sem prepričan, da ga bo imelo. Moja dolžnost je, zagotoviti obšinstvu s vsami postavnimi sredstvi, kar mi jih je na razpolago, potrebno zaleganje s premogom.

"Jas priznavam premogarjem pravico do organiziranja v svrhu lastnega zavarovanja in za določgo poštenih in spoštovanih življenjskih razmer. V polni meri se zavadam dejstva, da je stavka pravica, ki se je ne da pogajati ali zamikati. Ali premogarjem se bi je ne bilo treba posluževati, če bi vladale prave razmere.

"Tudi premogovnim lastnikom priznavam pravico do primernega dobička od njih delavstva, ki ga vsiljajo v svoja podjetja.

"Kot zastopnik ljudstva v tej državi vam hočem povedati, da morajo biti te pravice priznane in sajamešene."

NAJHOTA TOLOVAJA STAVKA LA NA DELAVSKEM VODITELJA FOSTERJA.

(Nadaljevanje s prve strani.)

ter prišel govoriti resnični virid.

Že je bil sredi svojega govora, ko se odpro stržnaka vrata od spredaj kakih trideset ševljev od odra na desni strani nastojaj, in v dvorano pridrvita tolovaja vaak s enim samekrocom v roki. Foster je tedaj stal na robu govorniškega odra ter nudil tolovajema prav dobro tarso.

Streli so naglo sledili drug drugemu, in deer tako naglo, da se je mogel Foster komaj obrniti v smer: odkoder so prišli, predem je stržlala še druga krogla mimo njegove glave. Tisti, ki so bili v neposredni bližini govornika, so rekli, da sta tolovaja oddala vsaki samo po en strel.

Tolovaja sta potem skodila nazaj skozi tista vrata, se vrgla skozi odpro okno na stopnice, ki so pripravljene za slučaj ognja, ter tako ulla, ne da bi se bilo dalo doznati, kdo sta.

Delavke, ahrane na shodu, so jele kričati ter siliti v vrstov.

kjer je bila namah velikanska greda.

Večje navroče ni bilo nobeno, ker se pomirili razburjene množice vratarji in tisti, ki so randajevati ranno literaturo. Če bi ne bili ti preobvladali položaja, in če bi ne bili Foster pomirjevalne vplival na ljudi s svojo besedo, bi bilo gotovo pomandranjih in ubitih več šenk in otrok v tisti velikanski gnebi pri vratah in po stopnicah, ki drže v pritličje.

"Bodite mirni!" je posval razburjeno množico Foster. "Tolovaja sta odšla. Egrešila sta svoj cilj. Tolovaja nista streljala na vas, nego nama. Obšinstva sta najetela, ki so ja plašali tisti interesi, proti katerim se bojujemo mi, in kateri polsknkajo zatreti naše gibanje. Ali takšna prisadavanja se bodo izjalovila. Koliko bi pridobili, če bi bili jas sedajše ustreljeni? Ničesar. Ustaviti ne morejo našega gibanja. Kaj je to, če pada en voditelj? Naše delo se bo nadaljevalo in napredovalo vseno, in vi ste, ki ga boste nadaljevali."

Mgogi, ki so se gnetli pri vratih ter silili venkaj, so obstali na Fosterjev posiv ter poslušali njegove končne opask.

FRANCOJA BO POMAGALA ŠPANCUM?

(Nadaljevanje s prve strani.)

velike večje in resnejše kot pa se upa povedati španska vlada nunajemu svetu.

Poročilo se glasi: Zadnji četrtak je transport "Bacela" stal ob pomoči v pristanišče Magali in čakal na ukrejanje polkov in Navarre in Valenije s 1400 moškmi, ki so bili nastanjeni v barakah Segalerri. Ko so vojaki dobili povelje, da zapuste barake in se ukreajo, je vseh 1400 moških oddalo strele v zrak in sodeloni so in njih vrst kilci: "Zvela revolucija! Mi ne gremo v Maroko."

Skupina oficirjev je hitro zaprla vrata ograje, ki oklepa barake. Nekake polovice vojakov je bila še zunaj. Vojaki, ki so ostali notri, so hitro ustrelili sedem šastnikov. Pred barakami se je zbrala množica šnak, ki so vpile vojakom: "Ne idite v Maroko! V smrt vas poljejo!"

Vojaki poveljniki so hitro pozvali nekaj enot strojnikarjev, ki so postavili strojnice in posmetali

s kroglasti sesto pred barakami, ali uporniki, ki so imeli barake pod svojo kontrolo, so odgovorili s strel in pobili večje število strojnikarjev. Bojnišnice v Segalerri so bile kmalu polne ranjenecov.

Drugi dan so poveljniki dobili pomoč in ponovno napadli barake s strojnimi. Oblegali punterji, katerim je polno strelivo, so se morali podati. Vseh 1400 moških je bilo s silo odvlečenih na parnik. Na parniku se je pa začelo klanje. Vsi vodilni in aktivnejši uporniki so bili postreljeni in njih trupla smetana v morje.

Enaka revolta vojakov je bila v Sevillju dne 24. avgusta.

AMERIŠKA VLADA SE NI FORMALNO PRIKVALA MEHIKE.

(Nadaljevanje s prve strani.)

niki, da je priznanje še sklenjena stvar, ali zadržujejo pa, da ni še formalnega priznanja od strani naše vlade.

Do priznanja pride šele tedaj, ko prizna ta vlada mehiškega poslanika v Washingtonu, in ko formalne potrdi mehiška vlada ameriškega veleposlanika v mehiški prestolici. Potem je treba še formalne dostavitve in dejanskega prejema note za priznanje in uradnega obvestila o obojem.

VABILO

na veselico in k razvitju zastave

* katero priredi

Društvo "Bratje ljubezni"

št. 340, S. N. P. J., Wyano, Pa.

dne 3. septembra 1923, na "Labor Day" v Unijskih dvorani na Wyano, Pa.

Uljudno vabimo vas društva in posamezne rojake in rojakinje domače in vne bližnje okolice, da se vdeleže te naše slavnosti v obšinstem Sevilju. Program se prične izvajati in sleer: od 10 do 11 ure dop. sprejemanje društev ob onajstih razvitju zastave in potom sledi govorji; prvi govori br. A. Zornik in se njim drugi. Po končanem govorju se takoj prične pohod po naselbinah in za tam sledi ples in mnogo razne druge zabava. Od šestih pa do polnočne ure zvečer bude na dnevnem redu razpredaja namih stvari v korist zastave.

Igrala bude izvrstna godba in veselilni odbor bude skrbel, da bo s vsem dobro in točno postreženo vsem.

Vstopnina za moške ali za par \$1.00. Ženske bez spretnstva 25c.

Pridite vsi in zabavajte se s nami pri naši slavnosti dne tretjega septembra, t. l., uljudno vabi ODBOR.

LOOMS za \$9.90

IN VEC VELIKI STREJ ZA TKANJE NA DOMU.

Ne potrebujete nobene izkušnosti za toli napravljate, preproge, l. t. a. s. pomočjo UNION LOOMS stroje in potrebne materiala. Določite tkanje za dobro izpida. Polno sarviti se ta dolo. Poljeje ne potrebujete v posebni kuhinji kompletu. Obširni opis s tizajo s kake delati se lahko stroju.

UNION LOOMS WORKS, Dept. 422, Factory St., Greenville, N. Y.

Vsak je svoje sreče kovač.

Ljudje navadno v porreli tarnajo nad svojo usodo, toda ako preiskujejo usroh svoje nesreče, bodo pronašli, da sta usoda in sreča taki, kakor se al je sami provzročili.

Nobena druga stvar ne doprinese k Vaši sreči kakor zdravje, marljivo delo in razumno varčevanje.

Napravite si Val našin hranjenje še danes in ulofite Vale prihranke v domaći denarni zavod na "SPECIAL INTEREST ACCOUNT",

kjer bodo sigurno naloženi in Vam prinašali 4% obresti na leto.

Denarna naklada v stare domovine izvršujemo točno, brez in po jako smernih cenah.

Zastopamo vse prebomarske parobrodne družbe.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street New York, N. Y.

GLAVNO ZASTOPSTVO JADRANSKE BANKE.

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Ave., New York City

EMIGRACIJA IZ KRAJA JE ZOPET ODPRTA DO JUNJA MESECA 1924

6426 OSEB SME PRITI V AMERIKO.

Ako nameravate valdo-šeno, otroke ali sorodnike dobiti sem plitite takoj men in jaz vam vredim vse potrebno.

Pošljem denar v domovino! Hranim vlogo! POTNIŠKI ODELEK!

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Ave., New York City

VARČLJIVI NAROD

VLAGA REDOVITO INVESTIRA RAZUMNO V

KASPAR STATE BANK

NAJVEČJI JUGOSLOVENSKE BANKE V ZJEDINJENIH DRŽAVAH.

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ulice CHICAGO ILLINOIS

KAPITAL IN PREOSTANEK \$1,250,000 00

Pod nadzorstvom vladnim, državnim in Chicago Clearing House Ass'n.

Prodajamo parobrodne listke za vse parobrodne družbe v Jugoslaviji in obratno. Izdelujemo listine (affidavits) za priseljenike, ter pošljamo denar v stare domovine najceneje in najhitreje.

NOVA KNJIGA! NOVA KNJIGA!

"Pater Malaventura"

in "V kabaretu"

Spisal Zvonko A. Novak. Ilustracije narisal Stanko Zele.

Izdala in založila Književna matica S.N.P.J.

Poveat in življenja ameriških frančiškanov. To je prva slovenska knjiga v Ameriki, ki ima izvirne slike. Fina trda vezba. Stane \$1.50 s poštnino vred. Rojaki, sežite po tej knjigi, ne bo vam žal!

Naročbe sprejema

Književna Matica S. N. P. J. 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Izpolnite, izrežite in pošljite na gornji naslov sledeči

NAROČILNI LISTEK.

Književna matica S. N. P. J., Chicago, Ill.

Tukaj pošljem \$1.50 na knjige "Pater Malaventura" in "V kabaretu", katere mi pošljite takoj poštino preoto.

Ime

Naslov

(Opomba: S tem listkom je treba tudi poslati denar.)

24. 6.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Recepti se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (Ivan Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.15 na tri mesece, in za inozemstvo \$6.00.

Naslov na vso, kar ima stik s "Prosveto":
"PROSVETA"
2857-59 So. La Salle Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$4.50, and foreign countries \$6.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oledanju n. pr. (Avgusta 21-23) poleg valnega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevnom poteklo naročilo. Poslovito je pravilno, da se vam ne ustavi list.

POBOJNIŠTVO JE TREBA ODPRAVITI.

Najeto pobojništvo je pristna ameriška prikazen, in pametni in dostojni ljudje zahtevajo, da se odpravi.

Kaj je najeto pobojništvo in kako je prišlo?

Ako pogledamo v zgodovino ameriškega delavstva, tedaj se prepričamo, da so podjetniki pričeli najemati oborožene pobojnike ob času delavskih stavk. Ti najeti pobojniki so imeli nalogo s strahotini in terorjem ugnati stavkajoče delavce, da se vrnejo na delo. Pretepali so stavkarje, streljali nanje in uganjali druge strahotine, da opušči delavce. Stavkajoči delavci, organizirani v starokopitnih unijah, so bili spočetek oplašeni. Kmalu so pa starokopitne unije pričele vračati šilo za ognjilo.

Najeti pobojništvo pa ni ostalo omejeno le na izvrševanje strahotin ob času stavk, ampak je svoj delokrog razširilo ravnotako, kot se širi kuga. Najetih pobojnikov so se poslužili podjetniki v konkurenčnem boju, gotovi belopolni krogi napram zamorem in nazadnje se je ugnedilo tudi v starokopitnih delavskih unijah; v velikih mestih in velikih industrijskih središčih. Pa tudi pri starih političnih strankah igra ulogo.

Ako je na primer nastala v uniji opozicija proti odbornikom, se ni stvar poravnala na shodih z debatami, ampak nastopili so pobojniki s samokresi, ki se niso plašili spraviti s samokresom voditelje opozicije s pota. Ubijati in ustreljenih je bilo že precej čedno število delavskih voditeljev, toda krivci so bili redkokdaj prijeti in kaznovani, kajti pobojniki so uživali in še uživajo veliko politično zaščito, ker služijo tudi profesionalnim političarjem, ako jih plačajo, da nastopijo v njih interesu. Kadar je prišlo do najetih pobojev v delavskih organizacijah, so veliki dnevniki vedno pokazali: "Poglejte, taki so delavci." Le izjemoma so kritizirali pobojništvo v splošnem in zahtevali, da je dolžnost državnih, lokalnih in zveznih oblasti, da se ta pega odpravi.

Tak poizkušeni pobje se je te dni izvršil pri delavski organizaciji, ki strogo drži od sebe pobojnike in o kateri se lahko reče, da je delavska organizacija, ki res zastopa koristi svojih članov in čuva, da se ne zaje vanjo korupcija kot v starokopitnih delavskih unijah, katere so najmanj še za sto let za duhom časa. Za to ljudje vprašujejo, kdo je najel pobojnike in s kakšnim namenom?

Pobojniški napad je bil izvršen na William Z. Fosterja, člana Izobraževalne lige delavskih strokovnih organizacij, ki je stal na odru in govoril pred tri tisoč poslušalci v Auditoriju na Ashlandovem bulvaru. Dogodek se je odigral takole: Organizacija krojaških delavcev je izključila sedem članov, ker so agitirali, da vse podružnice krojaške organizacije v Chicagu združijo v eno podružnico. Ta shod je bil sklican na zahtevo sedem izključenih članov. Povabili so Fosterja, da govori na shodu. Foster je vabilo sprejel. Še preden je Foster pričel govoriti, so skušali pobojniki, razstreseni v dvorani z bedastimi medklici preprečiti shod. Te pobojniške nagačevce in kalile miru so reditelji shoda prišli in postavili pod kap, ker niso hoteli odnehati z razgrajanjem. Predložena je bila resolucija, da se izključeni člani zopet sprejmejo v organizacijo. Resolucija je zahtevala, da mednarodni predsednik in mednarodni podpredsenik Sigmund in Meyer Perlstein prideta pred porotni odbor in dokažeta, da so izključeni člani krivi. Nastopil je Foster in pričel v prilog resoluciji. Bil je sredi govora, ko so se nenkrat odprla vrata in sta v dvorano skočila dva pobojnika, oborožena s samokresi. Oddala sta nekaj strelav na Fosterja, ki so zgrešili cilj, nakar sta pobežnila skozi izhod, ki služi v slučaju požara. V dvorani je nastala silna panika, shod je bil razbit.

Kdo je najel pobojnika? To je zdaj vprašanje in ljudstvo zahteva, da se reši.

Pobojniško dejanje mora obsojati vsak pameten človek, pa naj se strinja ali ne strinja z idejami Fosterja. Kajti če bodo pobojniki lahko vršili taka dejanja nekanovano, ne bo noben človek v Chicagu več varen svojega življenja pri belem dnevu. Mesto Chicago ima dobro organizirano policijo. Mestni očetje in policijski načelnik so ponosni nanjo. Zdaj ima policijski načelnik priliko, da razvozlja to vprašanje in tako dokaže, da je policija res tukaj zaradi javne varnosti.

Delavci sami morajo zahtevati, da se ta dogodek dožene in izsledijo krivci. Pobojništvo se mora odpraviti, ako nočejo delavske strokovne organizacije izgubiti svojega ugleda.

Štiriurnik.

Steinmetz, ki je napovedal štiriurnik v sto letih, je povzročil veliko razburjenje med uredniki in blankirali kapitalističnih listov. S tekmami sreča in potnim čelom vprašujejo drug za drugim: Kaj pa bodo delavci delali ostalih dvanajst ur?

Nekateri si odgovarjajo, da bo delavci strohnili lenobe valed predolgega počitka in da štiriurnik prinese prokletstvo namesto blagoslova človeški družbi.

Skrb vladarjev, da delavci ne bi lenarili, je že tako stara kot vladarji sami. Prvi delavnik za časa prvega gospodarja in hlapca je bil od "od solca do solca", to se pravi: od zore do mraka. Takrat je delavec-sušen dobil le toliko prostega časa, da je jedel in spal. Več ni smel počivati, ker je bil v nevarnosti, da "pade v lenobo".

Ob času fevdalizma ni bilo nič boljše. Še celo ameriški puritanski očetje so sezidali delavnice za otroke z namenom, da ne bodo otroci "sramotno zapravljali časa na ulicah in se vadili v lenobi." Prvi delavnik v modernem industrializmu je bil 15-16 ur z isto staro motivacijo, "da ne bodo delavci lenobe pasli." Ko so se ameriški delavci v prvi polovici 19. stoletja borili za dvanajst-urni delavnik, so našli na isto staro pesem: "Kaj boste pa počeli drugih dvanajst ur?" Danes, ko se bojujejo za osemurnik v jeklarski industriji, morajo zopet pobijati ravno tisto vprašanje. Kakor da ni delavce ustvarjen za nobeno drugo stvar kot za delo! Kakor da nima delavce smisla za šolo in za vse tiste lepote in kulturne pridobitve, ki bližajo duha in bistrijo um!

Steinmetz, ki je socialist, je dobro vedel, kaj je govoril, ko je napovedal štiriurnik v tisti dobi, ko bo elektrika opravljala vsa mehanična, težka in umazana dela, ko stroj, kolektivna last družbe, nadomesti človeško mišico in kile. Štiriurnik ne pride prej kakor v socialistični družbi; ne pride prej, dokler ne bo kapitalizem že počival poleg svojih prednikov: sužnosti in tlačanstva. To bo takrat, ko bo delo veselje, zabava in sreča, ne pa več muka, jarem in sužnost. To pa je mogoče le v socialni demokraciji, v kateri vsakdo opraviša tisto delo, katerega najbolj veseli in katerega je zmožen po svojih sposobnostih.

Menjava poklicev — nekaj ur v tovarni, nekaj ur v laboratoriju, nekaj ur v knjižnici ali pisarni, nekaj ur na igrišču itd. — je mogoče le v družbi, v kateri ni več privatnega dobička. In v taki družbi zdrav delavec ne bo lenaril.

Možne razlike v raznih državah.

Od leta 1914. do 1922.

New York. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) — Pod tem naslovom je nedavno Mednarodni delavski urad v Ženevi priobčil izid raziskovanj o razmerju med kupno vrednostjo med začetkom vojne in danes. Mednarodni delavski urad je bil osnovan kot odsek lige narodov. Svaha tega raziskovanja je bila pred vsem ta, da se vgotovi gibanje med v raznih državah zlasti v poslednjih mesecih, nadalje da se vzpostredi to sprejembe v mezdah s povprečnimi cenami življenjskih potrebščin in tako vgotovi resnična vrednost delavskih mezd. Razun tega, računaje na podlagi predvojnih razmer, se je prišlo do izračunavanja razmerja današnjih mezd s mezdami v l. 1914. Z drugimi besedami hotel se je dognati, koliko so se denarne mezde prilagodile večji draginji.

Podatki se nanašajo na Veliko Britanijo, Francosko, Belgijo, Švedsko, Norveško, Dansko, Nizozemsko, Italijo, Nemčijo, Avstrijo, Bolgarsko, Združene države, Kanado, Južno Ameriko in Indijo.

Glavni splošni zaključki so sledeči: Po resnični (kupni) vrednosti mezd se države aveta, o katerih so podatki pri rokah, delijo v tri grupe, namreč: v države, v katerih je vrednost mezd večja kot pred vojno; države, v katerih je vrednost mezd danes enaka oni pred vojno in tretje države, v katerih je vrednost mezd nižja kot pred vojno.

Neutralci v svetovni vojni se splošno nahajajo v prvi grupi. Druga grupa — t. j. države, kjer je resnična vrednost današnjih mezd enaka ali malo večja kot l. 1914 — vključujejo Veliko Brita-

nijo, Francosko, Belgijo, Italijo, Združene države, Kanado in Južno Ameriko. Centralne evropske države, Nemčija in Avstrija, kakor tudi Bolgarija, spadajo v tretjo skupino, v kateri je resnična vrednost mezd nižja od vrednosti mezd pred vojno. V teh državah je znižana mezdna vrednost v glavnem posledica splošnih ekonomskih razmer, posebno pa finančne situacije s stalno padajočo vrednostjo denarja, ne posledica okolnosti, da bi delodajalci svojevoljno zniževali mezde.

Resnična vrednost mezd pada tekom dobe rastoče draginje in raste, ako draginja pada. To pomenja, da mine nekoliko časa predno se mezde prilagodijo spremenjenim cenam življenjskih potrebščin; med tem časom je delavec na slabšem, ako cene rasejo, na boljsem pa, ako cene padajo.

Splošno se opaža okoliščina, da je smer mezd taka, da rasejo še nadalje potem, ko so cene prenehale rasti, in na drugi strani da padajo še nadalje, potem ko so cene prenehale padati.

Težko je prerokovati, kako dolgo bo še nadaljevalo gori opisano kretanje mezd, in dali se splošno povzamejo predvojni standardi resničnih mezd in razmerjih nagrad za ravne vrste ročnih in poklicnih delavcev.

Proglas

Zveze jugoslovanskih pevskih društev v Ameriki.

Slavno društvo in bratje pevci:

Po dolgem odmoru in brezdelju nastopila je v vrstah naših pevskih društev zdrava reakcija. Naše vrste so se bile razrahljale in neka mladost in strankarstvo se je bilo lotilo naših članov. Ta pojav je bil s ene strani naravna posledica poveljne aktivnosti, s druge strani proizvod političnega delovanja nekaterih skupin izmed nas. Del našega drugače zavednega članstva se je dal zavesti v neke take akcije, ki ne spadajo v delokrog pevskih društev, in hoteli so prenašati to politično obilje tudi na svoje pevsko društvo. V te homarije so jih privedle nekatere osebe, ki drugače nimajo interesa za naše peje.

Nihče ne krati slobode političnega mišljenja poedinemu našemu članu, ali taka mišljenja ne smemo se umakavati niti staviti o vire v naše delovanje. Svaha naših pevskih društev ni ničesar drugega, nego prosveta in lepa umetnost — pesem, ki mi jo želimo razvijati na narodnem temelju. Kdor se s tem ne strinja, svobodno mu, da se priključi drugim, njegovi ideologiji bližjim društvom, ali naj ne vajuje svojih političnih nazorov v naša pevstva društva, ker so naša društva nacionalno-kulturna, ne pa politična.

Naša narodna zavest, slovenska, srbska in hrvatska, bila je glavna gonilna sila za ustanovitev naših društev in poštovanost članov, ki jih je vzdrževala. Ta ista zavest je nas vodila pri ustanovitvi Zveze jugoslovanskih pevskih društev, katere glavna svaha je, da z združenimi močmi naših zborov doprinesa svoj obol širjenju naše pesni, navdušenju članov za to lepo umetnost, doprinesanju naši narodni glasbi, kar vse skupaj predstavlja hvalevredno podjetje.

Mi smo to svojo nalogo vsak posebej izvajali v svojih kolonijah po svojih najboljših silah. Začeli pa smo jo izvajati tudi nacionalno, in v to svrhu smo se združili v Zvezo, ki se je prizadevala izvajati svoje naloge. V tem delovanju so nas ovirali in motili ljudje izven naših vrst, ki se ne trdili vničiti Zvezo. To pa se jim ni posrečilo. Radi tega verujemo, da se bomo sedaj s podvojenimi močmi lotili dela, da nadoknadimo, kar smo zamudili.

Z zadovoljstvom moremo reči, da se je precejšnje število naših društev tekom zadnjih let finančno lepo oskrbelo. Tudi z radostjo ugotavljamo, da so naši zbori tudi tehnično napredovali; nekatere spremembe v tehničnem oprebu so doprinele zadovoljujoče rezultate. Dolžnost nam je, da v tej smeri nadaljujemo.

Zal naša društva trpijo pomanjkanje na pripravnih novih zbornih pesmi, zlasti hrvaških. To pomanjkanje se jako čuti tudi pri provincialnih zbiorih v starem kraju. V tem pogledu moremo mi mnogo storiti, in to tako, da se zagotovimo mnogo novih zbornih skladb, da jih izdamo in tako preskrbimo z njimi naše zboru tu in v starem kraju; s tem obogatimo našo glasbeno literaturo in dvignemo večni glasbeni

Meteoriti.

Leta 1914. je pisal Lojze Pirc v svoji "Clevelandski Ameriki", da slovenska duhovščina v Ameriki listane iz slovenskega delavstva pol milijona dolarjev na leto. Zanimive bi bile današnje številke. Tako visoke najbrž niso več, kajti v zadnjih devetih letih se je mnogo izpremenilo. V tem času je namreč prišla "Prosveta", ki je po lastni izjavi Kazimira Zakrjaka naredila veliko "škodo" njegovemu businessu. "Prosveta" je prava toča za Kazimira in podobne zajedalce.

Mr. Pirc, ki je danes "persona grata" na Kazimirovem dvoru — nekdo je bil peklenski sluga — nam ne bo potregel z najnovejšo statistiko, ker je saj za nekatere naselbine preveč klavna.

Zakaj imamo sodišča?

Poleg glavnega opravila — čiščenja velikih roparjev — igrajo sodniki včasih tudi vaudeville.

Ilustracija:

Mrs. Celja Wainous je dala aratirati svojega soproga. Ko je prišla pred sodišče, jo je sodnik Eller vprašal, kaj je moš zakrivil. Ali jo je pretepel? O ne! Moš je ni še leto dni poljubil! — Sodnik je bil ogorčen. Žena ima pravico imenovati kazen za to strašno zločinstvo. S čim se naj soprog kaznuje? Žena zahteva, da jo mora poljubiti takoj vpiče sodnika. Moš se je podal, kazen je bila izvršena in zakonska dvojica je zapustila sodišče.

Jako lepo! Kaj pa če bi soprog dal zapreti ženo, ker nosi ševlje s previsokimi petami ali četrt funta rdeče barve na ustnicah? Ali se bi žena podala?

Polkovnik Archer je odkril zdravilo zoper štrajke in revolucije. Delavci in kmetje se morejo vsak dan okopati, umiti xjutraj in svečer in — kar je glavno — obriti si morajo brke in brade, če jih nosijo, pa bodo pridni, pokorni in pohlevni kakor božji voleki.

Archer pravi, da je umazanost ruskih kmetov in delavcev povzročila revolucijo v Rusiji, stari Rim je padel radi neumage, ki so jo navlekli barbari s severa v Italijo in nepokoj v Ameriki izvira iz umazanosti inozemskih delavcev, ki po njegovi trditvi sovražijo vede.

Zdaj vemo! Washington je bil velik bradač, zato je vodil revolucijo proti angleškemu kralju! Lincoln je res imel brado, zato je bila civilna vojna. Kukukski, ki se plazijo ponoči okrog z revoluciji in bič v rokah, so se umili takrat, ko so bili rojeni in drugič jih umije pogrebnik, če ne utonejo v

svojem konstruktivnem delu. Naravno, to vse je mogoče doseči le potom skupne akcije naših zborov v Ameriki.

Za vsako delo je treba live in delu primerne organizacije. Mi v tej zemlji smo se mogli naučiti, da je za vsako akcijo potrebna dovršena organizacija. Vsa veličina in jakost Združenih držav obstoja v sposobnosti njenih stinov, da so znali svoje delo organizirati. Tukaj se vse ustvarja na veliko, in tako moramo tudi mi kreniti v tej smeri, ako želimo doseči svrhu, ki smo si jo postavili. Valed velikih geografskih daljav je potrebno, da se organiziramo ne le nacionalno, marveč tudi okrožno — v distrikte; a okrožne organizacije v Zvezo. Glavni odbor Zveze bo kmalu predložil društvom načrt v tem smislu, pa bi bilo želeli, da se v tej smeri začne takoj delovati in da na bodočem obnem zboru (ki se ne more vršiti pred bodočim letom) pridemo na dan s praktičnimi predlogi, ki jih bomo črpali iz izkustva.

Z odstopom dosedanjenega glavnega tajnika, g. J. Dupina, je predsedništvo v zmislu pravil spopolnilo to važno mesto z energičnim in zavednim našim članom, bratom Ivanom Varoga, 5126 Natrona Alley, Pittsburgh, Pa. članom društva "Prešeren", ki je sprejel to službo. Ker bo delo veliko in naporno, zato je predsedništvo smatralo potrebno, da se tajniku prideli pomočnik, in to naloge je prevzel naš vrli brat pevec Anton Paur, 2051 Veronica Street, N. S. Pittsburgh, Pa. član "Javora". Ona dva bosta kmalu stopila v dopisovanje s poedinimi zbiri. Glavni odbor upa, da bodo odgovorni činitelji zborov svestno in brez zamude odgovarjali na te dopise, kajti od tega je odvisen uspeh naše akcije.

Po zadnjem poročilu glavnega

morja. Kaj pa z nepokojem v drugih ameriških bogatinov? Kaj je krivo, prevelika umazanost ali kosmatost?

Polkovnik Archer je nedvomno tako dobro situiran, da mu ni treba prijeti za umazano delo, s katerim bi si umazal mehke roke in pokvaril manikurane nohte. Pred "umazanimi" inozemskimi delavci je varen; vrhutega ima srečo, da živi v taki družbi, katere mu noče povedati, da ima umazan jezik in kosmate možgane, kadar klati take neumnosti.

Francija je odprto povedala, da bo plačala svoj dolg Ameriki takrat, kadar dobi od Nemčije toliko zlata, kolikor ga ni na vsem svetu. To bo na sodni dan — oziroma nikoli, ker sodni dan je že bil.

Amerika naj se obriše, in če ima še kaj česar preveč, je tam Poljaka, ki drži torbo brez dna.

Vzlic temu je Francija priznala. Vive la France!

Stara ciza "publika" je zopet predmet krokodilovih solz. Rudarji v antracitnih rovih groze s stavko in kapitalisti jokajo nad "publiko". Ameriška publika je moderni Job na kupu gnolja, ki sedi in kaže rane le takrat, kadar se bliža večji štrajk.

Kdo pa je "publika"? Search me! Kje je kaka "publika", ki ne sestoji iz delavcev, niti iz kapitalistov in njihovih odrastkov?

Vse sodne prepovedi, ki so izdane proti delavcem, začenjajo s besedami: "V imenu ljudstva države" (sledj ima države, v kateri je prepoved izdana).

V imenu ljudstva! Kaj irsa ljudstvo opraviti pri tem? Nič in — dosti. Dokler ljudstvo (veščina volilcev) trpi tak sistem, je racionalno odgovorno za lumparije oblastnikov.

Nemčija se je odela z buržoasno diktaturo in stopila v kolo Italije, Ogrske, Bolgarije in Grške, kjer so kapitalisti očitno zavrgli parlamentarno formo vlade s takozvano demokracijo vred ali pa napravili iz nje največjo farsa. Potem pa še kažejo na Rusijo!

Gl. odborniki najstarejše jednote so imeli na konvenciji posebna znamenja: kladiva, križa, peresa, ključev itd. da se niso izgubili v ogromni masi delegatov. Na urednika so pozabili, niso mu dali znaka škarj — znamenje, da urednik pri njih nič ne šteje.

(Kazimir je sugestiral, da bi gl. odborniki imeli znak korita, ali kakor v vseh slučajih, je tudi to pot šla njegova sugestija v koš.)

K. T. B.

blagajnika Zveze, brata Ivana Klariča iz Youngstowna, se v naši blagajni nahaja še vsota, \$216. Muoga naša društva dolgujejo Zvezi na članarini, in bi bilo želeli, da te račune čim prej uredijo na način, ki jim je najbolj po godu. Glavni tajnik bo stopil v dotiko z društvii in se pripadeval urediti to stvar v obče zadovoljstvo.

Naprosajo se tehnični odbori poedinih društev in njihovih pevovodj, da predložijo glavnemu pevovodji, bratu Ign. Hudecu, 82 Cortland Street, New York City, svoje predloge za skupni koncert tako, da bodi ta naš skupni nastop res veren izraz jakosti in važnosti tega praznvenega podjetja.

Pozivam vsa društva, ki spadajo k Zvezi, da se z navdušenjem in s pogumom zopet zavzamejo za svojo skupno organizacijo, in apeliram na vse naše narodne zboru, ki se še, ne nahajajo v naši sredi, da pristopijo in ojačajo naše vrste, iz česar bo izvirala le skupna kgrist. Po zdraviljam vse zavedne naše pevece in delavce na tem polju, ki-čoo jim priručno "Na svidenje!" V New Yorku, 10. avg. 1923.

Ivan Klarič, predsednik Zveze jugoslovanskih pevskih društev v Ameriki.

Književne vesti.

Dr. Janes Ev. Krekovi Ibrani spisi. Prvi zvezek. Mlada leta (1865—1892). V Ljubljani 1923. Založilo društvo Dr. Janes Ev. Krek.

Knjiga, ki ima 188 strani, obsega Krekov življenjepis in zbirko njegovih pesmi, črtic in izserkov iz drugih spisov ki jih spisal je kot dijak. Gradivo je središče Ivan Dolence. Knjiga se nanaša pri Novi založbi v Ljubljani. Konvencijni trg 19, in stane broširano 45 dinarjev brez poštnine.

Jacksville, Kansas. — Razprava, ki se vrši sedaj, je napotila tudi nas, da se je udeležimo še koliko bolj, ker se gre za obči olagor, za blagor celokupnega planstva S. N. P. J., namreč za stran zavetih in tiskarne.

Nase društvo je razpravljalo in prišlo do zaključka, da nam je tiskarna jako potrebna in je priporočljiva, da je jednota ustanovi. Mnenja smo, da bi se tiskar-

jednot dobro izplačevala, kajti danes je treba mnogo čtiva in tiakovin. Iz tega razloga je vsakogar priporočljivo, da tiskarno ustanovimo in kadar pride tožadveni predlog na splošno glasovanje, naše društvo priporoča, da članstvo za njega glasuje.

Radi zavestiše priznamo, da je ideja krasna, a veliko vprašanje je, če nam je sploh potrebna, če bo zavestilne v korist članstva in ne izplačuje z ozirom na ogromne stroške, na katere smo primorani prisestati. Ne bom se pogrezal v račune, saj tudi nisem dober računar, pač pa povem mnenje članov našega društva, da ne vidimo praktične in občne koristi v zavestilni. Prvič že radi tega ne, ker je vprašanje, koliko članov bi bilo sploh pri volji, da bi prispevali izredne prispevke, nakladno pa je jako težko nalagati in nepraktično. Upoštevati je treba razmere med članstvom, ki nikakor niso dovoljne, da bi se mogli navduševati za to.

Splošno smo naseljeni v tej veliki deželi podvrženi teh vrst ustanovam in prispevati moramo zanje v obliki davkov po raznih določbah, iz česar sledi, da ima vsaka država sama svoje zavetišče, ki je priseljencem v slušaju potrebe na razpolago. Vsakdo želi biti v bližini svojcev in v slušaju, da bi bil primoran iskati zavetišča, če ne premišlja, temveč bi ga iskal v bližini svojcev raje kot kje drugje.

Po lastni izkušnji vem, koliko se ljudstvo zanima za lastno ustanovo, pri čemur so v prvi vrsti gospodarske zadeve. Niti malo ne dvomim, da bo zavetišče za

To so draga kukuja za članstvo, ako se ustanovi, praktične koristi pa ne bo. Veliki bodo stroški s uslužbenstvom in vsem potrebnim opremljenjem, radi česar jako dvomim, da bi članstvo hotelo pristojno sprejeti te izredne stroške. Pomniti moramo tudi, da se naši potomeci s vsakim dnem bolj oddaljujejo nam in našim ustanovam. Posmeričanajo se in takim jim bo malo na brigi ustanova. Njih prednikov razum par mogočih izjem.

To so jako pomenljivi razlogi, ki govorijo proti, in upajmo, da se razsoda opusti za nedoločen čas. Ko bo glasovanje, priporočam članstvu, da premisli, predno bo oddalo glas za zavetilo.

Priporočljivo pa bi bilo, da jednota ustanovi svojo tiskarno.

Upam, da s tem nisem nikogar žalil in sem izrazil samo željo

Chicago, Ill. — Veak član Slo-
venke narodne podpornе jedno-
ste, posebno pa oni člani, ki je de-
lave, bi se morali zanimati in u-
važevati ustanovitve lastne ti-
skarne, ker je uprav od te usta-
nove odvisen bodoči položaj S. N.
P. J.

Sedaj ob tem času potroši Slo-
venka narodna podpornа jedno-
sta za tisk okoli 64 do 65 tisoč do-
larjev na leto. Okoli deset tisoč

dolarjev potrošnje družstva za razna namazila, vabila in druge tiskovine. Predlagana tiskarna bi pa stala po načrtih, ki so bili predloženi konvenciji okoli šestdeset tisoč dolarjev. Načrt as menda ni nič spremenil, ker se spremeniti ne da, ako hoče tiskarna odgovorjati potrebam. To pa pove, ako se ustanovi tiskarna, da bo imela uspeh. Kajti letni promet kapitala bo najmanj več kot sto odstotkov. Tak promet kapitala je

tega, se lahko prikažejo pošten dobiček, ker je odpravljena rizika, da ne bo dosti naročil skozi vse leto. Stroji ne bodo stali mirno, ampak delali bodo skozi vse leto, kajti če se stvar dobro organizira, bo naročil na leto za sto tisoč dolarjev.

Slovenska narodna podporna jednota je zlat edina organizacija med Slovenci v Ameriki, ki se trudi zboljšati gmothji položaj svojih članov. Ta namen se najboljše doseže z izobrazbo in podjetkom. Navade, ki se se ugnezdile, so velika ovira napredku. Med te navade spada strah pred bodočnostjo, navada, da človek tako

dela, kot so njegovi predniki, navađa, da človek pohađa v cerkev, ne da bi preiskal, ako so nauki koristni. Take navade in druge se širijo med ljudstvom zaradi nevede. Nauki, ki uče relativno vrednost vsake navade, so najboljše orodje, ki ga imajo ljudje, da delajo za napredek. Ako je človek izobražen, se lahko osvobodí slabih navad in se priuči novih, ki koristijo njegovim razmeram. Ako hočemo širiti izobraževalno delo, tedaj morajo biti stroški za razširjenje izobrazbe nizki. Tiskarna je za Slovensko narodno podporno jednoto sredstvo, s katerim pomnoži svoje izobraževalno delo med svojimi člani s pocenitvijo produkcije, kar pomeni nižjo ceno za konsumenta, s znižanjem cen njenih publikacij ali da poveča te publikacije. Sedaj vrši S. N. P. J. svoje izobraževalno delo s svojimi publikacijami, s Prosveto, s Mladinskim listom in s Književno Maticejo itd. Ne more se dvomiti o tem, ako bi bile te publikacije tiskane v lastni tiskarni, tedaj bi se njih relativna izobraževalna vrednost povečala.

Taktika S. N. P. J. je bila vedno, da poveča relativno gospodarsko važnost delavca kot faktorja v sedanjem gospodarskem sistemu. Delavce lahko povzame svojo važnost, ako prevzame funkcije in odgovornost, ki so sedaj zastopane v kapitalu in upravi. Torej, če delavec želi se osvoboditi sedanjega kapitalističnega sistema, tedaj se mora poslužiti vsake prilike, da povzame svojo relativno važnost kot faktor v produkciji. Prevzeti mora funkcije, ki jih zdaj vršita kapital in uprava. Slovenska narodna podpora jednota daje slovenskim delavcem priliko, da prevzamejo funkcije kapitala in uprave, s obratovanjem tiskarne po delavcih in v korist članom svoje organizacije. Kaj je vaš odgovor: "Več moči delavcem v sedanji slovenski družbi ali manj?" Svoje mnenje boste povedali v glasovnicah, ker boste lahko glasovali za tiskarno ali proti nji. Ampak če glasujete proti ustanovitvi tiskarne, tedaj se nikar vedno ne pritožujete, da vas kapitalisti oplenjujejo, kajti vi ste sami glasovali za tako odločitev. In to je, kar vi hočete. — Richard J. Zavertnik.

SLIKE IZ NASELBIN.

Library, Pa. — Nekaj novic imam iz naše nasebine, kjer se vidi, da se vedno korakoma na prejšnjo višjo stopnjo napredujejo. Pred časom se je obelil petelin za vrat in zapel "Jutranje zarjo", na kar se je razširila med tujaknjimi rojaki vest, da pride neko politično gibanje. Rojaki, kaj potrebujemo samo govorjenje o napredku? S takim načelom ne dosegemo našega namena.

Venomer naraščajo število Slovencev, ki so državljani Združenih držav in vsi so kaj boljši, ali približno vsi člani S. N. P. J. Pod to organizacijo smo bratje in vezani se moramo, da delujemo skupno, kjerkoli je mogoče. Pravi, da je vsak državljani upravičen glasovati na volilnih poljih. Gotovo, ali na kak način? Pride tja in pregleda glasovnice, vidi imena, o katerih ni prej mogel, če nikoli ali, na kar prihaja glas "javrihača" za ukeši: "Voli za tega, ta je dober človek in sposoben." Volilec napravi tam črto in vse je dobro: "Tega imamo že v svojih rokah in onega tudi", se posmejujejo za hrbtom volilca, če eden ali dva, ki imata še nekoliko denarja v žepu, napravi kar hočeta.

Rojaki, treba bo rabiti drugo taktiko. Vsi glas velja ravno toliko kot kakšnega drugega državljana. Na smete ga torej zavreči po nepotrebnem. Davke plačuje in ste edini, ki bi morali vedeti v vseh slučajih izprememb, ki so v dobrobit naroda. Toda ko je vse v rokah grabežev, vam je znano samo toliko, koliko imate plačati davka, katerega visokost narašča vsako leto.

Iz govorjenja smo prišli do malega koraka in iz tega pojdemo do višjega. To je pravi namen naprednosti.

Gotovo je dosti občin po Združenih državah, kjer se godi gorilim navadam. Zakaj bi člani S. N. P. J. ne nominirali enega izmed svojih vrst za potrebno oficijalno delo. Člani bi kot bratje delovali složno, da bi bil izbrani izmed njih tudi izvoljen ter bi potem delovali kakor je goslo ameriške vlade za "narod".

Obratujejo tu s "polno paro" vsi rovi, kot tudi drugo delo ne

stoji. Tako se vse suče, da bi kmalu pozabili, kdaj je nedelja, kakor oni kmet, ki je postavil kolesar v kurnik, da bi kolesi vedno, kdaj je nedelja.

"Delavski dan se bliža in vsak pravi: 'Kaj bom počel? Kam bi šel na ta dan?' Gotovo ne boste pasli dolgega doma, ker je tako redkokrat praznik ali nedelja. Vaša pot vodi na Library in pričakujemo vas z veseljem in zabavo na ta dan, katere bo pričela ob dveh popoldne ter bo trajala do polnoči. Na programu je igra: 'Razvalina življenja', podučna in zanimiva drama v treh dejanjih. Na to sledi burka v enem dejanju: 'Ne kliči vraga'. Igra se vršita od dveh do šestih zvečer, potem pa je ples do polnoči. Vabljeni so rojaki iz bližnje okolice, da pridejo ta dan. — John J. Boite.

McKeenley, Minn. — Tužnega srca naznanjam, da je preminula moja soproga, mati 5 otrok v najlepši ženski dobi, stara 32 let. Veče me dolžnost, da se zahvalim sorodnikom in prijateljem, ki so jo obiskali na mrtvaškem odru ter družstvu "McKeenley", ki se je korporativno udeležilo pogreba in darovalo venec. Hvala vsem ženam, ki so darovale za venec, mrs. Softich, ki sta se potrudili in nabirali za venec; bratu pokojnice mr. in mrs. Mustar za krasen venec in ker sta vzela s oskrbo dva otroka. Hvala mr. in mrs. Troje za krasen venec in ker sta vzela v oskrbo eno hčerko. Tako hvala tudi mojim sestram na Evelethu, mr. in mrs. Ankele za venec, mr. in mrs. Zakrajšek, mr. in mrs. Jerome, mr. in mrs. Bombič, vsem za krasne venec. Hvala tudi mojemu bratu mr. in mrs. Bombič za krasen venec. Hvala vsem, ki ste mi pomogli v žalostnih urah.

Pogreb pokojnice se je vršil po katoliškem obredu na pokopališču v Biwabik, Minn.

Nepozabljena soproga, bodi ti lahka ameriška gruda. — Anton Bombič, soprog, Francis, Albin, Josip, Mary in Josephine otroci.

Penn, Pa. — Dati hočem nekoliko pojasnila o raznih sleparjih in goljufih, ki se klatijo po Pennsylvaniji. Po kapitalističnih listih se oglašajo razni "brokerji", posebno pa iz Pittsburgha in ponujajo različne delnice in bonde. Strahno hvalijo svojo ničvredno papirje, češ, da so visoko nosčci. Če bi jih neveden človek poslušal, bi se mu zdelo, da bo kar čez noč obogatel ter bo delavec vrzel svoje umazano delavsko obleko kar na grmado in se vsedel na moderen avtomobil ter stopil v vrsto kapitalistov. Teh agentov je v Pennsylvaniji toliko kot nadležnih komarjev v kakem močvirju. Na stotine je raznih "grocery", "tea", "gas", "rober", "oil" in aličnih kompanij z lepimi delnicami in bondi in njih agentje, ki obvladajo skoro vsak jezik, gredo med ljudstvo, hvalijo svoja podjetja, (katere je pa kplih dvomljivo, da kje obstojajo), in slepijo ljudi ter iščejo nevedneže, da jim nasedajo. Ko se taki sleparji približajo k vam, prosim vas, žene, vzemite metlo in drugo kuhinjsko orodje ter namlatite jih, da se bodo zapomnili, koga so skušali slepariti. O takih sleparjih z goljufivimi delnicami mi je znano, ker sem bil že sam opeharjen.

Radi dela je v tej nasebini še dosti dobro in premogorov v Pennsylvaniji, so rudarji delali po dvanajst do trinajst ur po rudiščih westmorelandskega okraja. Naložili pa so dva do tri vozičke; kdor je naložil štiri vozičke, temu so že rekli, da je najboljši in govorili o njem, da je "smart". Poslušal sem jih, ko so tako govorili in se bal, kaj bo če bom moral še jaz tako delati. To se mi nikakor ni zdelo svobodno. Pa dva, tri ali tudi štiri vozičke se je že naložilo s krampom ali ročnim delom, s strojem pa tudi od tri do šest vozičkov. In tak, ki je toliko naredil, je bil "smart".

Danes, ko so ljudje bolj šibki, a modri, pa nalože celo sedem do devet vozičkov s krampom, s strojem pa celo osem do petnajst vozičkov v osmih urah dela, samo če jih voziček pripelje.

Tako je po delavcih, kjer sem jaz zaposlen in tako je drugod... Iz tega torej razvidim, da smo le bolj neumni in bolj močni kot so bili naši predniki. Delamo seveda krajše čase in produciramo še enkrat toliko. Delati pa mora vsak tako, če si hoče obdržati delo in primoran je kupiti si mogotcu skupaj še večjo grmado blagostanja.

Apeliram na vse zavedne delavce, da se zbudimo. Bliža se volilni dan in prilika, da oddamo svoje glasove delavskim kandidatom. Tedaj se bo šlo razviti naša prava moč, zdaj se moramo pa siliti in tlačimo samega sebe, ko so delavci stari po petdeset let, pa jih polovica ni sposobna za težka dela.

Posdravljam vse napredno misleče čitatelje "Prosvete" in želim listu obilo novih naročnikov. — Predsednik društva št. 292 S. N. P. J.

Izseljeniško gibanje iz Jugoslavije.

Letošnje izseljeniško gibanje iz Jugoslavije izkazuje sledeča statistika:

Od 1. januarja do 30. junija se je izselilo vsa skupaj 1228 oseb, in sicer 1244 moških in 684 žensk.	
Od tega jih je odpotovalo:	
V Zedinjene države	328
V Kanado	252
V Argentino	999
V Čile	26
V Brazilijo	207
V druge ameriške dežele	37
V južno Afriko	6
V Egipt	2
V Avstralijo	69
V Novo Zelandijo	4

V mesecih marcu, aprilu, maju in juniju je bilo izseljeniško gibanje sledeče:

V marcu: Skupaj se je izselilo 198 oseb, in sicer 127 moških in 71 žensk;

v aprilu: skupaj 310 oseb; 219 moških in 91 žensk;

v maju skupaj 540 oseb; 379 moških in 161 žensk;

v juniju skupaj 500 oseb; 316 moških in 184 žensk.

Po pokrajinah se je izselilo:

Iz Srbije:

	marca	aprila	maja	junija
Skupaj	21	43	27	35
moških	20	39	24	22
žensk	1	4	3	13
V Zedinjene države	7	23	3	23
V Kanado	14	18	24	9
V druge ameriške dežele		2		

Iz Vojvodine:

	marca	aprila	maja	junija
Skupaj	115	145	351	349
moških	66	89	201	201
žensk	49	56	150	148
V Zedinjene države	10	25	5	51
V Kanado				5
V Argentino	105	117	241	159
V Brazilijo			75	125
V druge ameriške dežele			10	2

Iz Črne Gore:

	marca	aprila	maja	junija
Skupaj	1	1	2	2
moških	1	1	2	2
V Zedinjene države	1			
V Kanado				2
V druge ameriške dežele			2	

Iz Hrvaške in Slavonije:

	marca	aprila	maja	junija
Skupaj	48	46	77	67
moških	32	36	66	54
žensk	16	10	11	13
V Zedinjene države	25	15	7	18
V Kanado	12	10	29	33
V Argentino	7	7	30	14
V Čile		2		
V Brazilijo			1	2
V druge ameriške dežele		6	6	
V južno Afriko	1	3	1	
V Egipt			2	
V Avstralijo			1	

Iz Dalmacije:

	marca	aprila	maja	junija
Skupaj	1	65	75	33
moških	1	48	71	33
žensk		17	4	
V Zedinjene države	1	5	3	10
V Kanado				2
V Argentino		55	20	
V Čile		3		8
V druge ameriške dežele		2	7	
V južno Afriko			38	17
V Avstralijo			4	

Iz Slovenije:

	marca	aprila	maja	junija
Skupaj	10	6	5	12
moških	6	4	3	5
žensk	4	2	2	7
V Zedinjene države	9	4	1	11
V Kanado		1		1
V Argentino		1		1
V Čile	1			
V Brazilijo			4	

Iz Bosne in Hercegovine:

	marca	aprila	maja	junija
Skupaj	2	5	3	
moških	1	3	2	
žensk	1	2	1	
V Zedinjene države	1	5	2	
V Kanado		1		
V Argentino			1	

Od 1. januarja do 30. junija se je vsa skupaj izselilo:

Iz Srbije	160
Iz Vojvodine	1063
Iz Črne Gore	9
Iz Hrvaške in Slavonije	411
Iz Dalmacije	210
Iz Slovenije	61
Iz Bosne in Hercegovine	14

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovanskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovanskega tolmača v našem slovanskem oddelku, ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

Waukegan, Ill. — Mati narava nam je postala milejša. Dnevi se križajo in zrak postaja hladnejši. Sedaj je zopet tu tisti čas, ko bomo začeli pripravljati telovadbo, igre, veselice in druge zabave. Slovenski Sokol v Waukeganu je zopet razpel peruti in želi, da bi dobil v svoj krog čimveč pristavev.

Stariši iz Waukegana in North Chicago, tu je prilika, da daste vašemu sinčku ali hčerki par veselih ur. Vpišite malčke k sokolskemu naraščanju, kjer si bodo krajšali zimsko večero s telovadbo in raznimi drugimi igrami. Zagotavljam vam, da boste s tem vaši mladini napravili ne samo veselje, ampak tudi korist za njih zdravlje, ki je najdražji zaklad človeškemu življenju.

Telovadba se prične v petek dne 31. avgusta in opozarjam vse one, ki so do sedaj imeli počitnice, odrasle telovadce in naraščaj, da pridete točno ob sedmih zvečer v Slovenski narodni dom. Brat načelnik vas bo uredil in tako boste ali naprej z učenjem.

Ker pa že Sokoli napredujejo v vseh ozirih, bodo za to sezono tudi prvi otvorili ples, o čemur je naznanilo pod naslovom: 'Igre, koncerti in plesne zabave.' — Vancel S. Fink, starosta.

0

Header **Footer**